

Komunacijska kooperacija na progah v Galiciji

Finski letalci napadli z bombami rusko pomorsko bazo pri Kronstadtu in vojaško letališče v Estoniji. Velike ruske izgube v bitkah s Finci na fronti v Kareliji. Bivši zunanji komisar Litvinov aretiran

BUKAREŠTA, 22. jan.—Hitro je v sporazumu s sovjetsko vlado okupirala železniško črto v bivši Galiciji, kar tvori železniško zvezo med Nemčijo in Rumunijo. Velik protirumunski val, ki ga Nemci izvajajo iz Rumunije, je vzročil nenavadno vojaško živčnost v vzhodni Galiciji. Kar poročajo iz Moskve in deloma potrjujejo iz Berlina, se namsko poveljstvo ne zanaša na železniško mostovo v sovjetski Poljski in dobilo je dovoljenje, da Nemčija lahko obratuje te vlade s svojim mostovom črto med Slovačijo oziroma Poljsko in Rumunijo.

HELSINKI, 22. jan.—Svež ledeni vihar je danes ustavil sovjetske letalske napade na finska mesta. Sovjetski napadi na katere postojake na centralni fronti so bili odbiti. Rusi so neke v finskih gozdovih skrili močan zvočnik, ki že dva dni vpilje grozi Fincem, če ne bodo podjeli; soviški govornik kriči, da prihaja Rusom na pomoč Nemci, ki do ubili slehernega Finca, kakršen najdemo z orožjem v rokah.

(Uradno poročilo iz Moskve se nanaša, da na finskih bojiščih ni novega.)

LONDON, 22. jan.—Angleška sopisna agencija Reuters poroča iz Helsinkia, da so finski letalci napadli z bombami veliko rusko pomorsko bazo pri Kronstadtu v Finskem zalivu. Bombardirali so tudi Baltički, estonsko luko, kjer so Rusi zgradili letalsko bazo na podlagi pogodbe, katero sta pred nekaj meseci sklenili Rusija in Estonija.

Helsinki, Finska, 22. jan.—Tu poročajo, da so finski brambovci odbili vse napade sovražnika na frontah na karelijski zemeljski ožini. Ruske čete so bile vrne nazaj z velikimi izgubami. Poročilo dostavlja, da so Finci sedeli več ruskih pozicij v Kareliji in na vzhodni fronti. Na krajini severni fronti v okolici mesta se ruske čete še vedno ukvarjajo proti sovjetski meji in tenci jih zasledujejo.

Ruski napadi iz zraka na finska mesta so bili ustavljeni zaradi neugodnega vremena. Včeraj so sovjetski letalci uprizorili samo dva napada. Bombe so bile dva civilista, 22 pa je bilo ranjenih. Rusi so vrgli bombe tudi na bolnišnico finskega Rdečega križa.

Finci poročajo, da so sestrelili najmanj ruskih bombnikov v zadnjih dneh in bombardirali nekaj sovjetske letalske baze. V predtidi bitki, ki se je vršila pri Rajpulu, so bili Rusi tepeni.

Neuradno poročilo pravi, da so sovjetski letalci zmetali čez tri tisoč bomb na finska mesta v zadnjih šestih dneh. Upozorili so več navalov zlasti na mesta v južnem delu Finske. Tarča napadov so bila mesta Pori, Rauma, Mariehamm, Turku, Tammi, Lahti, Lappeenranta in Tampere.

Moskva, 22. jan.—Rusko vojsko poročilo, ki ga je objavila uradna časopisna agencija Tass, se glasi:

"Na 21. januarja se ni nič važnega zgodilo na frontah. V nekaterih sektorjih so bile aktivne splošne patrulje; v nekaterih krajih se je vršil topniški boj. Sovjetska letala so izvršila več ogledniških poletov."

Poročilo, ki ga je dobil švedski list Aftonbladet v Stockholmu iz Moskve, je bil Maksim

Neutrálne države pred odločitvijo

Odmev na poziv angleškega ministra

London, 22. jan.—Britski zunanji urad z zanimanjem opazuje, kakšen odmev bo dobil poziv Winston Churchilla, mornaričnega ministra, na nevtralne države, naj se pridružijo Veliki Britaniji in Franciji v vojni proti Nemčiji. Poročilo, ki prihaja iz London iz glavnih mest nevtralnih držav, so te sprejele poziv precej hladno.

Churchill je v svojem govoru naglašal, da male države kot so Holandska, Belgija, Danska, Norveška in Švedska so že utrpeli veliko škodo, ker nemške podmornice in mine potapljajo njih parnike. Iz tega razloga bi se morale pridružiti Veliki Britaniji in Franciji v svojem lastnem interesu. Preti jim nevarnost napada s strani Nemčije, zato je potrebno, da se pridružijo zaveznikom v interesu lastne varnosti.

Churchillovo povabilo je dobilo neugoden odmev v Belgiji. List National Belge, ki izhaja v Bruslju, piše, da je Churchill pokaral nevtralne države. "Belgija ne bo naslajevala krokolila in pripravljena je na obrambo proti invaziji," piše ta list. "Pripomnimo naj, da so naš kralj, naša vlada in naš parlament, ki so soglasno odobrili deklaracijo bivšega premierja Paula Spaak, v kateri se je dotaknil razlogov, zakaj mora Belgija ostati nevtralna, sposobni v izrekanju sodb, kaj služi interesom naše države."

Holandski listi so objavili govor angleškega mornaričnega ministra, vzdržali pa so se komentarjev. Poročevalci zunanjih listov v Londonu so bili informirani, da govor ne pomeni revizije britske notranje in zunanje politike. Francija je odobrila Churchillovo svarilo nevtralnim državam.

Odnošaji med Ameriko in Japonsko

Zadeva pravic na Daljnem vzhodu

Washington, D. C., 22. jan.—Veljavnost trgovinske pogodbe med Ameriko in Japonsko poteka prihodnji petek in zdaj se obe državi pripravljata na možnost borbe, ki bo odločila pravice in privilegij obeh na Daljnem vzhodu. Razvoj na Pacifiku je potisnil v ospredje vprašanje, ali preti Ameriki nevarnost vojne z Japonsko. Pozornost ameriškega ljudstva je bolj obrnjena proti Evropi kot pa proti Daljnemu vzhodu, čeprav so se odnošaji med Združenimi državami in Japonsko postlabšali.

Vzrok za napetost je iskati v japonskih vojni operacijah na Kitajskem. Japonci so bili že večkrat obdolženi uničevanja lastnine ameriških državljanov na Kitajskem. To je v konfliktu s politiko "odprtih vrat" na Daljnem vzhodu, katero poleg Amerike branijo tudi druge tuje države, predvsem Velika Britanija in Francija.

Amerika je preklicala trgovinsko pogodbo z Japonsko pred šestimi meseci. Njena veljavnost poteka 26. januarja. Vsa dosedanja pogajanja glede sklenitve nove pogodbe so se izjalovila.

Angleška bojna ladja potopljena

81 članov posadke izgubilo življenje

London, 22. jan.—Admiralitet je sinoči naznanila potop ruske ladjice Grenville na Severnem morju. Ali je bil rusilec torpediran ali pa je zadel ob mine, naznanilo ne omenja. Ta je bila že četrta izmed angleških bojnih ladij, katere so Nemci potopili od izbruha vojne.

Naznanilo pravi, da je bilo 81 članov posadke ubitih, 118 pa se jih je rešilo. Te so vzele na svoj krov druge angleške bojne ladjice in jih odpeljale v neko angleško luko. V vojni z Nemci na morju znašajo angleške izgube doslej 2213 mrtvih in ranjenih.

ITALJANSKI PARNIK ORAZIO ZGOREL NA MORJU

Cez sto potnikov in članov posadke pogrešajo

ANGLEŽI USTAVILI JAPONSKO LADJO

MARSEILLES, FRANCJA,

22. jan.—Prva grupa 47 rešencev z italijanskega parnika Orazio, ki je zgorel sinoči, ko se je nahajal v zapadnem delu Sredozemskega morja, je dospela sem na krovu francoskega parnika danes zjutraj. Ostale rešence bosta pripeljala sem dva francoska rušilca. One, ki so dobili opake, bodo takoj odvedli v bolnišnice.

Toulon, Francija, 22. jan.—Razburkano morje ovira reševanje potnikov, ki so se nahajali na parniku Orazio. Med potniki sta Paul Van Zeeland, bivši belgijski premier, in Renato Firenze, italijanski poslanik v Panami. Cez sto potnikov in članov posadke se pogrešajo.

Valovi mečejo rešilne čolne na morju, katere so zasedli potniki in člani posadke. Požar na parniku je nastal, ko se je nahajal okrog sto milj od Barcelone, Španija. Parnik Orazio je odšel iz Genove, Italija, zadnjo soboto proti Valparaisu, Čile. Na krovu se je nahajalo več potnikov iz Južne Amerike, ki so se vračali domov iz Italije.

Tokio, 22. jan.—Angleška bojna ladjica je ustavila japonski parnik Asama Maru, na katerem se je nahajalo 21 nemških mornarjev. Ti so se ukrcali na parnik v San Franciscu, da jih odpelje v japonsko luko, odkoder so nameravali odpotovati v Nemčijo.

Jakičiro Suma, predstavnik japonskega urada, je izjavil, da bo njegova vlada poslala protest Angliji, ker je britska bojna ladjica ustavila parnik in aretirala nemške mornarje, ko se je nahajal v bližini japonskega obrežja. Nemci so bili člani posadke parnika, katerega so Angleži zasegali na morju.

Domače vesti

Nov grob v Chicagu

Chicago, 22. jan.—Dne 21. t. m. je umrl Peter Kodrič, star 41 let in rojen v Sirju pri Celju. Bil je član društva Pioneer 559 SNPJ in tu zapuščal ženo, hčer in brata, v Kansasu pa starše in sestro.

Afera mladega Grdine v Clevelandu

Chicago, 22. jan.—Uredništvo Prosvete je v ponedeljek prejelo od dveh pošiljateljev izresek iz clevelandkega dnevnika The Cleveland Press z dne 19. januarja, v katerem je vest o Antonu Grdini ml., da mu je zapuščinski sodnik Nelson J. Brewer dal en teden časa, da pojasni zadevo glede vsote \$1916, katero je na podlagi obdolžitve prejel kot administrator zapuščine pokojnega Vinceneta Zugca. Grdina je bil pozvan pred omenjenega sodnika na podlagi obtožbe, da ni predložil čistih računov pri zaključnem obračunu glede omenjene zapuščine, ki je znašala \$3516 kot se glasi poročilo. Tožitelj v tej zadevi je Mihael S. Cerezin, pravni zastopnik Zugceve vdove in hčere v Jugoslaviji in jugoslovanskega generalnega konzulata. Na temelju pričevanja je mladi Grdina porabil iz omenjene zapuščine \$750 za pogreb, ki ga je oskrbel njegov oče Anton Grdina, lastnik tvrdke A. Grdina & Sons Co., dalje je posodil \$2000 svojemu očetu brez kakšnega jamstva. "Mislim, da sem poslal vdovi \$200, a se ne spominjam," je pričal Anton Grdina ml. — Naša dnevnik v Clevelandu, Enakopravnost in Ameriška Domovina, nista v soboto 20. t. m. še ničesar poročala o tej aferi.

Vesti iz Pennsylvanije

Renton, Pa., 22. jan.—Dne 13. januarja je v tej naselbini izvršil samomor David Kolic, star 59 let in doma od Zagreba. Bil je samski, ki se je sam "pečljal". Dve leti je bil brez dela in bolan po vrhu in to ga je pognalo v smrt. Društvo 400 SNPJ, čigar član je bil, mu je oskrbelo pogreb. Sorodnikov tu ni imel. — Tukajšnja premožokopna družba je v decembru odločila 430 delavcev in s tem je prizadela polovico članov društva 400 SNPJ, ki so danes brez vsakega zaslužka.

Minnesotanske novice

Chisholm, Minn. — John Zöbec je bil izvoljen za predsednika mestnega varnostnega odbora. — Obe tukajšnji banki imata Slovenca za kasirja, ki sta bila pred dnevi ponovno izvoljena. Pri First National banki je J. Ožbolt (nečak Matije Pogorelca), pri Miners State banki pa Frank-Govže. — John Gornik je bil izvoljen v odbor Range Municipalities Association, John Indihar iz Gilberta pa za predsednika te organizacije. — Uste Rupar je dobil predsedništvo godbe Balkan Community.

Nov grob v starem kraju

Linton, Ind. — Anton Azbe je prejel žalostno vest, da je njegov edini brat Karol Azbe umrl 16. decembra m. l. v bolnišnici pri Ljubljani v starosti 52 let. Živel je v Dolenščicah pri Poljanah nad Škofjo Loko in tam zapuščal ženo, šest otrok in sestro, v Ameriki pa edinega brata.

Se en grob v starem kraju

Waukegan, Ill. — Anton Rupnik, član društva 14 SNPJ in naročnik Prosvete, je prejel žalostno vest, da je v Gorenji vasi št. 5 pri Logatcu umrl njegov oče Andrej Rupnik v starosti 77 let. V Ameriki zapuščal samo njega, v starem kraju pa štiri druge sinove.

Nesreča angleškega letala; osem ubitih

London, 22. jan.—Pet potnikov in trije člani posadke so izgubili življenje, ko je potniško letalo padlo v morje v bližini otoka Bali. Letalo je bilo na poti iz Batavije, Java, v Avstralijo.

MILITARISTIČNA ZVEZA BALKANSKIH DRŽAV

Rumunija bi se rada zavarovala pred napadom

BOJAZEN PRED SOVJETSKO RUSIJO

Bukarešta, Rumunija, 22. jan.—Rumunija je šla na delo, da pretvori Balkansko antanto v militaristično zvezo, da se tako zaščiti pred možnostjo napada s strani sovjetske Rusije ali pa Ogrske.

Vlada je že podvzela akcijo v tej smeri, se doznavajo iz zanesljivih virov, ko sta se sestala na konferenci v Vrhuca zadnji teden rumunski zunanji minister Grigore Gafencu in Aleksander Cincar-Marković, jugoslovanski zunanji minister. O načrtu formiranja militaristične zveze se bo vršila razprava na konferenci predstavnikov držav Balkanske antante, ki jo tvorijo Rumunija, Jugoslavija, Grčija in Turčija, ki se prične 2. februarja.

Balkanska antanta je bila ustanovljena po svetovni vojni z namenom, da vodi opozicijo proti Bolgariji, ki je izgubila velik kos ozemlja. Kampanja glede vrnitve ozemlja se v Bolgariji nadaljuje. Turčija je sklenila pogodbo vzajemne vojaške pomoči z Veliko Britanijo in Francijo, dočim je Rumunija dobila garancije od zaveznikov, da bodo šteli njeno neodvisnost.

Balkanske države razen Rumunije se ne navdušujejo za ustanovitev agresivne militaristične zveze v teh nevarnih časih, ko nihče ne ve, kaj lahko prinese bodočnost. Rumunski argument je, da je taka zveza potrebna v interesu skupne obrambe. Če bo Rumunija razkosana, bo silna usoda zadela potem tudi ostale balkanske države. Rumunija bo najbolj pritiskala na Jugoslavijo, naj se izreče za ustanovitev vojaške zveze, ker je pomoč s strani slednje življenjske važnosti za Rumunijo.

Rumunija se boji, da jo lahko zadene silna usoda kot je Poljska, če ostane osamljena. Velika Britanija in Francija ji ne bi mogli pomagati v slučaju izločitve. Iz tega razloga je rumunska kampanja za formiranje militaristične zveze balkanskih držav razumljiva. Ona se hoče predvsem zavarovati proti sovjetski Rusiji, ki hoče dobiti nazaj Besarabijo, provinco, katero je Rumunija dobila po svetovni vojni in katero Rusija še vedno smatra za svojo posest.

Amerika ne more biti nevtralna, pravijo protestantje

New York, 22. jan.—Amerika ne more biti nevtralna v sedanjem mednarodnem konfliktu, se glasi deklaracija predstavnikov protestantskih cerkva, ki je bila sprejeta na njih zborovanju v tem mestu. Nam ne more biti vseeno, ali v vojni zmaga Nemčija ali zavezniki. Usoda Češkoslovaške, Poljske in baltičkih držav ne opominja, kaj lahko pride, če bi v vojni zmagale agresivne sile.

Spominske svečanosti za Lenina v Moskvi

Moskva, 22. jan.—Voditelji vlade, armade in delavcev so se udeležili spominskih svečanosti za Lenina v tukajšnjem gledališču. Lenin je umrl pred šestnajstimi leti in Tass, uradna časopisna agencija, ga v svojem poročilu omenja "kot ustanovitelja boljševiške stranke in stvarnika sovjetske države."

Poročilo trgovskega tajnika Hopkinsa kongresu.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Marčevalna na Združene države (levo Chicago) in Kanada
\$2.00 na leto, \$3.50 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; na Chicago
in Ohio, \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inozemstvu
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$4.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Člene pošiljajo po dopisnici. Rokopisi dopisov in nenapisanih
hvalnic se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, po-
sveti, drame, pesmi itd.) se vračajo poljubno le v slučaju,
če je priložil poljubno.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom

PROSVETA

2457-49 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datumi v oklepaju na primer (January 21, 1926), poleg Vašega
imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom izšla
revija. Posvetilo je prebrano, da se vam list ne vrne.

138

Glasovi iz
naselbin

Ljudje kakor veter

Akron, O. — Tukaj v Akro-
nu se ljudje prav tako spre-
minjajo kakor narava. Včasih je
vreme tako, da bi vse prevrnilo,
če par dni je pa tako tiho, da se
dimja iz dimnika ne poganja.
Mestne oblasti so tulile, koliko
naroda bodo uposili po novem
letu. A zdaj je pa vse tiho in
delu se ne dobi nikjer. Še pri
WPA so vse odslužili, nekatere
začasno, druge pa za stalno. Za-
časni naj si delo drugje poišče-
jo, a kje?

Pri jesenskih volitvah bi si
bil narod lahko pomagal, da se
ni dal preslepti magmatom.
Pred volitve je bilo vprašanje
glede izdajanja novih bonov za
javna in religiozna dela, a volitvi
so vse porazili, češ saj se bo de-
lo dobilo po tovarnah po novem
letu. Prav tako so tudi zavrgli
tako zvaní Bigelowov plan, ker
so bili zaslepljeni od velikih go-
spodov in tako zvaníh demokra-
tov. Proti temu načrtu je bil
tudi Ohio Fraternal Congress,
ki je zboroval v Akronu.

Kaj naj delavci zase naredi-
jo? Kar je dobro, je komuni-
stično. Potem pa socialisti tudi
ni dober, demokrat ni dober, re-
publikanec ni dober, diktator ni
dober. Torej kaj je dobro?
Nič. Vsi nasprotniki delavstva
bi radi videli, da se razvije
"Krišćanska fronta". Zakaj ni
Dies preiskal, da organizacije?
Zakaj Hoover ne nabira denar
za domače, ameriške reveže? Za-
kaj v Washingtonu ne dajo de-
narja za religiozna dela? Zakaj si
ameriški gospodje bolj belijo
glave z Evropo kot pa z Ameri-
ko?

Ta vprašanja so velikega po-
mena za vsakega, da se z njimi
bavi. Jaz se učim že deset let.
Če bi bil uposlen, ne bi vedel ni-
ti polovice toliko. Kdor je nam-
reč danes uposlen v tovarnah,
ga ne veseli premišljevanje, ker
mora preveč garat; ko pride
domov, se rad počije ali zaspi.
Zato pa tiste, ki so bili pri WPA
več let, nikjer ne marajo, ker
preveč vedo. Zato se tudi v
Washingtonu ne brigajo za 10
milijonov brezposelnih. Mogo-
če čakajo, da se zapletejo v vo-
jno, da jih pošljejo na fronto,
kjer jih čaka smrt? Saj ste čit-
tali, kako je Stalin napravil na
Finskem? Ruski vojski niso
imeli ne primerne obleke ne o-
bute. Tako se lahko z nami
pripeti in z WPA.

Martin Klarič, 170.

Zahvala in vabilo

Library, Pa. — Dasi sem člani-
ca Jednote že nad 20 let, je to
moj prvi dopis. Rada berem Pro-
sveto posebno še sedaj, ko sem
na bolniški postelji. Že ko sem
bila v bolnišnici, sem namerava-
la pisati, toda sem bila prešla-
ha. V njej sem bila tri tedne.

Dolžnost me veže, da se za-
hvalim vsem obiskovalcem, po-
sebnoma pa darovalcem cvetlic. Le-
pa hvala pevskemu društvu
Bledu za poslano mi rožo, prav
tudi mrs. Jennie Rupnik.

mrs. Bertl Pirc in mrs. Triler
za cvetlice. Enaka hvala vsem,
ki ste mi poslali razglednice v
bolnišnico in na dom.

Iz bolnišnice sem prišla par
dni pred božičem. Bila sem iz-
redno presenečena, ko sem na-
šla na mizi cel kupček božičnih
daril in razglednic. Od veselja
so mi prišle solze v oči, ko sem
videla, koliko prijateljev in pri-
jateljic imam. Prav iz daljnega
Golorada so mi poslali sezonska
voščila. Hvala mojemu sinu in
hčeram za darila in še enkrat
iskrena hvala vsem skupaj. Sku-
šala bom povrniti vsem na ta ali
drug način. Nič ne ve, kdaj ga
bolezen položi v posteljo.

Kot članica pevskega društva
Bleda naj omenim tudi nekaj o
pevcih. Kakor slišim, je zbor zo-
pet začel z vajami. Ali žal, rav-
no tisti moški, ki so najbolj
zmožni, imajo dober glas in so
bili najbolj agilni, da se je zbor
ustanovil, se nečjejo udeleževati
pevskih vaj. Izgovor, da bom sa-
mo član, ne drži. Kvodri, položi-
ni na klavir, ne dajo od sebe no-
benega glasu. Torej Slovenci ki
ste zmožni v petju, pristopite k
naprednim pevci in pevkam,
da bo naša pesem lepše in moč-
neje donela. Naj vam bo vzgled
pokojni Jože Zorko. Tudi on je
bil že v visoki starosti, toda se
ni strasil stopiti na oder. Poma-
gal je gojiti slovensko petje in
bil aktiven do smrti. Časten mu
spomin!

Le korajžo, fantje! Pridite na
vaje, da bo naš več in da bomo
mogočno dvignili lepo slovensko
pesem, kar bo vzgled vsej nase-
lini in s ponosom bomo lahko
rekli, da se ne sramujemo, da
smo Slovenci in večinoma člani
naše matere SNPJ.

Uršula Strmljan.

"Neverni Tomaž"

La Salle, Ill. — Tudi jaz rajši
čitam ko pišem. Sem naročnik
Prosvete od prve številke. Rad
čitam stvarne dopise. Mislim,
da smo večinoma ali pa vsi čit-
atelji potrebni poučnih član-
kov in ne zavajanja, kakor se
včasih pripeti tudi v Prosveti,
kar po mojem mnenju ni na me-
stu. Jaz sem prepričan, da ima
osebje pri Prosveti dovolj vpo-
gleda v svetovni položaj, vsaj
več kot kakšen čitatelj tega li-
sta.

Naj vnaprej povem, da nisem
sedaj član socialistične stranke,
komunistične pa sploh nikdar
nisem bil. Član socialistične
stranke sem bil celo vrsto let;
da nisem sedaj, je seveda moja
osebna zadeva.

Kar se meni vidi glede evrop-
ske zmešnjave, je Prosveta ma-
lo preveč pristranska. Ni moj
namen, da bi zagovarjal Stalinov
režim, Hitlerjev režim ali Cham-
berlaina in Company. Po mojem
mnenju so vsi enaki. Meni se le
žudno vidi, da so še ljudje, ki
verujejo hinavskim angleškim
kramarjem, to je, da se bore za
svetovno demokracijo in svobo-
do, katero pa svojim podložni-
kom odločno odklanjajo.

Jaz imam še vedno v spomi-
nu zadnjo svetovno vojno in 14
Wilsonovih točk, ki so tako lepo
zvenele. Verujem, da je imel
predsednik Wilson dober namen.
Ali dobra duša Wilson ni poznal
zvitih angleških, francoskih in
makaronarskih diplomatov. A-
meričanov in njih nasvetov niso
več potrebovali, ko so z ameri-
škimi bogastvom in vojaštvom
premagali Avstrijo in Nemčijo.
Kakšno demokracijo in svobodo
so skovali v Versaillesu, je nam
znano; bojim se, da prihodnja
se bo nič boljša. Zgodovina se
rada ponavlja.

Minilo je 21 let, ko smo bili
zelo navdušeni za 14 Wilsonovih
točk, za Republikańsko združe-
nje itd. Bil sem že takrat neko-
liko neveren Tomaž glede anglo-
skega blufa in to tudi pokazal
v neki debati z nekim sedanjim
gl. odbornikom SNPJ. On je bil
do kosti prepričan, da bo po vojni
ni, ako zmaga Anglija in za-
vezniki, velika svoboda in demo-
kracija v Evropi. Jaz sem pa re-
kel: "Ako zmaga Anglija in
Company, ne bo po vojni druge
razlike kakor ta, da bomo po-
tem pod Italijo namesto pod Av-
strijo. In nisem bil v zmoti. Čez
14 dni so makaronarji že mar-
širali po Primorskem, ko so se
kranjski Janezi vrnili domov.
Tudi ti so bili tako nabluflani
kakor jih je po 21 letih zopet ve-
liko. Kot že omenjeno, se zgodo-
vina rada ponavlja in bojim se,
da se bo tudi v sedanjem kon-
fliktu.

Sedaj pa nekoliko o Rusiji.
Kakor že omenjeno, nisem bil
nikdar član komunistične stran-
ke, kakor tudi ne prijatelj ene ali
druge diktature, toda vseeno je
dobro, da nekoliko tudi to stran
pogledamo. Angleži so delali, da
so Rusijo spravili v kletko. Po
ruski revoluciji so ustanovili tri
ali štiri baltičke obrežne državi-
ce, in sicer ne iz usmiljenja za
tistih malih narodov, marveč da
so odprli trgovino in za svoje
\$\$\$ za tistih par milijonov ljud-
i ob-Baltiku se niso brigali.

Sedaj pa je groza, ko je Rusi-
ja prestopila mejo, da dobi trgo-
vino, do katere je upravičena.
Dobila je koncesije od treh ma-
lih republik, četrti se ji je pa
uprla na komando Chamberlaina
in Company. To bi bilo grozno,
da bi tudi kosmati Rusi imeli
biznis. No, tega pa ne! In glej
ga vraga, tudi v New Yorku se
je tresel Wall street. Vsa Ameri-
ka je na nogah, da čim prej vze-
me vrag teh 180 milijonov ve-
činoma kosmatih Slovanov. A-
ko je prav: brat z bratom!

Mussolini in Company muči
na vse načine nad milijon Slo-
vanov. Že nad 20 let jih futra
z rčinovim oljem in s tisto scilic-
jansko kulturo, jih trpinči po
okuzenih jetnišnicah po Lipar-
skih otokih ter jih strelja v hr-
bet itd. Toda vse to ni dvignilo
še prav nobenega prahu v Londo-
nu ali v newyorškem Wall stre-
tu. To je vse okey. Že akoro štiri
leta mesari 13 milijonov A-
besincev in tudi to je okey v
Londonu in New Yorku. S svo-
jim pajdašem Hitlerjem je me-
saril uboge Spance, stare in mla-
de, velike in majhne, toda v Lon-
donu in New Yorku je bilo vse
okey. Mussolini je vzel Albanijo,
pregnal iz gnezda kralja, kralji-
co in njunega otroka, ampak v
Londonu in New Yorku je bilo
vse okey. Hitler je vzel Avstrijo
in Čehoslovakijo; vse okey v
Londonu in New Yorku. Napa-
del je Poljake in si jo razdelil
s Stalinom. A tukaj se je pa po-
trepljivost končala. Zakaj?

Ne verujem, da bi bil kakšen
čitatelj Prosvete tako naiven, da
bi veroval, da bi bil Chamber-
lain in Company tako globoko
zaljubljeni ravno v Poljake, da
bi napovedal vojno Hitlerju radi
njih. V tem grmu tičel zajec. An-
gleži so vedno in tudi sedaj paz-
no čuvajo svoje interese. Kakor
hitro je bil angleški kapitalizem
ogrožen, so prišli za puške in
pričeli amirati propagando, da bi
jim tudi drugi prišli na pomoč in
čuvati njih \$\$\$, ne pa Poljake
in druge, ki so Chamberlain in
Company spanksa vas.

Prav tako je glede ubogih
Fincev. Medved je stopil anglo-
skemu donarnemu molohu na pr-
ste na Finskem in je vse zavil
v Londonu in menila po vsej
Ameriki. Je pač tako, da so ve-
liki tatovi vedno na boljšem ka-
ker mal. Toda nikar ne verje-
mite, da imajo veliki tatovi
usmiljenje do ubogih Fincev.
Niti od daleč ne. Tukaj se zopet
križajo interesi angleških kapi-
talistov in nič drugega. O tem bi
lahko še veliko pisal in tudi do-

kazal glede rusko-finske vojne,
pa sem že prej navedel par pri-
mer, da se vidi, zakaj se kriviga
dolži enega ali drugega.

Se to: Nikdar še nisem odo-
braval moritve od katerekoli
strani. Kar sem hotel povedati,
je samo to, da bi ne smela biti
izjeme kakor so sedaj glede ru-
sko-finskega konflikta. Kar se
tice demokracije, je tudi na Fin-
skem še ni nobene, kolikor je
znano iz poročil še od leta
1917 do 1923. Le pogledimo malo
nazaj do krvavih masakrov de-
lavcev s strani finske baronske
kljike.

Vem, da ne bom vseh čitate-
ljev zadovoljil s tem dopisom.
Je pač tako, da vsakdo drugače
mislí. Tako tudi jaz po svoje. V
spominu mi je ostala zadnja sve-
tovna vojna, za demokracijo in
svobodo in bojim se, da se bo
zgodovina ponovila. Da bi se le
ne. Ampak mogoče je tudi do-
bro, da je kateri med nami — ne-
verni Tomaž.

Matt Vogrich, 2.

Uredniška pripomba: Odgovor
na ta dopis pride v četrtek.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Kot je bilo že
poročano, je v bližnjem Martins
Ferryju U. S. Steel zaprla veliko
tovarno, v kateri je bilo upo-
slenih okrog 1600 delavcev in de-
lavk. Obratovala je samo dva
meseca, prej pa je bila skoro
dve leti zaprta.

Ko so v jeseni naznanili, da
bo prišla z obratom, so listi
kričali z velikimi naslovi na pr-
vih straneh, kako dobra je kom-
panija. Novice so prinašali dan
za dnevom. V mestu se je vršila
velika parada. Kompanija je
uposlila večinoma stare delavce
od tukaj in iz Monessena, Pa.,
kjer ima jeklarno še vedno zap-
rto. Ljudje so se selili vse kri-
žem in skoro ni bilo dobiti sta-
novanja. Zdaj pa je tudi vse kri-
žem razočarano. Nekateri delav-
ci so bili pri WPA in nekateri so
že imeli delo drugod. Sedaj ni-
majo ne prvega ne zadnjega.

Včeraj, 15. januarja, sem zo-
pet videl, ko se je selil neki mi-
li par. Še mesec dni ni bil v ti-
stem stanovanju. Sploh je žena
prišla z otrokom za možem pred
dobrim tednom iz Buffala, kjer
je njen dom. Ravno so se usta-
novili, sedaj pa morajo zopet na-
razen. Ampak meščanski listi
sedaj molče o vsem tem. Bila je
le mala notica v skritem prostor-
u na notranji strani, da bo
družba zaprla jeklarno za nedo-
ločen čas. Tako blufajo listi in
vse druge kapitalistične agencije
ubogo delavsko paro. Ali bo ta
kdaj prišla do spoznanja? Ne še
kmalo. Toda govori kaj v prid
delavstvu in misli, da te kdo
posluša? So sicer izjeme, ampak
na splošno je masa otopela.

V ta namen, da se naše roja-
ke seznanijo z razmerami, potež-
kočami in drugimi važnimi vpra-
šanji, je bila lansko poletje or-
ganizirana Slovenska progresiv-
na delavska in izobraževalna li-
ga za okraj Belmont. Ta organi-
zacija ima vse skozi progresivni
delavski cilj in kot taka bi nam
lahko dosti koristila, ako bi se
vsa društva in klubi pridružili in
supno delovali. Ne stane niti
centa, ker ni nobene članarine.
Svoje seje ima po potrebi v raz-
ličnih naselbinah, kakor že pre-
jšnja seja določi. Glavni stan je
za enkrat v Bridgeportu, kjer so
ligi pridružena tri društva in
soc. klub Naprej. Glavna seja li-
ge bo v nedeljo, 28. januarja, ob
2. popoldne v Društveni dvorani
na Boydsville.

Vsa društva in klubi so vab-
ljeni, da pošljejo na to sejo svo-
je zastopnike, da se ukrene vse
potrebno glede naših bodočih ak-
tivnosti. Izvolite si čim boljši
odbor, da bo deloval za koristi
nas vseh. Letos so predsedniške
volitve in na glasovnici bo tudi
več zakonskih osnutkov. Torej
je naša dolžnost, da se z vsemi
temi stvarmi seznanimo. Ne sa-
mo društva in klubi, marveč tu-
di posamezniki so dobrodošli.
Čim več nas bo, več dobrega de-
la lahko izvršimo. In kdor je ak-
tiven, pomeni, da ima veliko de-
la, ki ni nikoli izvršeno. Pri nas,
kakor poskod, ga je dosti, čeprav
nas ni veliko v teh krajih.

Takaj že ni nobenega mladins-
kega krožka SNPJ, dasi je pre-
cejšanje številno otrok pri jedno-
tinskih društvih. Tudi to bi se da-
lo izvršiti, ampak ni voditeljev
ali delavcev, da bi se v ta na-
men irtvovali. Razmotrival sem
že s tajnico angleško poslujoče-
ga društva 640 Heleno Strauss
o tej važni zadevi in bomo že
lahko še veliko pisal in tudi do-

(Daleč iz 2. strani.)

Tedenski pogovor

Anton Garden

SOVRAŽNIK ST. 1

Zadnji podeljek zvečer (15. jan.) sem po-
slušal po radiu Philipa Murrayja, ki je kot
predstavnik CIO govoril o brezposelnosti. Ni
treba poudarjati, da je to največji problem de-
žele, katerega pa je predsednik Roosevelt ob-
črtoviti kongresu komaj omenil. Kot pravi
profesor Maynard Krueger, zavisi od tega pro-
blema vsa bodočnost Amerike: če ga ne bo re-
šila, se ne bo izognila ne vojni in tudi njena
politična demokracija, šepasta in izrabljana
kakor je, bo odletela v graben.

Koliko bo zalegel Murrayjev govor, ne vem,
potrebno bi pa bilo, da bi bil tak ali podoben
govor razposlan po vsem radijskem omrežju
vsak dan širom dežele. Vlado krogi, gospo-
darji Amerike in kovači javnega mnenja (me-
ščanski časopisji) to vprašanje že dalj časa
popolnoma ignorirajo, kakor da bi več ne ob-
stajalo. Predsednik je šel v svoji budeteti
poslanici celo tako daleč, da priporoča znat-
nejše apropiacije za eno tretjino za financiranje
religioznih del pod WPA in, popolno odpravo jav-
nih del (PWA). Tudi za pomoč farmerjem je
predvidena izdatno nižja vsota, na drugi strani
pa je izdatno zvišana postavka za militarizem
— za približno toliko kolikor manj bi bilo po-
trošeno za relief in javna dela.

Tako namerava administracija konkretno
reševati ta problem — kvečjemu z lepo done-
čimi frazami, fakičnimi pa z rezanjem relifa
in zviševanjem izdatkov za militarizem. Izgleda,
da se bodo izdatki za oboroževanje in vzdržava-
nje militarističnega aparata višali iz leta v
leto, ker čim več daš militaristom tem več za-
htevajo. In pri tem ni nobene opozicije s stra-
ni pravih gospodarjev dežele, ker v oborože-
vanju je profit, velik profit, v orožju pa moč
vladajočega razreda.

Murray je v svojem govoru naglašal tekočo
kontradikcijo ameriškega kapitalizma: kljub
temu, da je produkcija že v zadnjem novembru
dosegla in prekosila produkcijo iz leta 1929, do
tedaj najvišjo točko v zgodovini, je kljub temu
še vedno okrog devet milijonov delavskih in
delavolnih oseb brez dela.

V pittsburskem okrožju, največjem indu-
strijskem središču dežele, kjer so koncentrirane
jeklarska, premogovna, steklarska, aluminjska
in druge industrije, je kljub rekordni produk-
ciji brez dela še vedno vsak peti delavec.
Sploh je pri tej rekordni produkciji da-
nes uposlenih dva in pol milijona manj
delavcev kakor jih je bilo leta 1929. K temu pa
je treba prišteti še naravni prirastek prebiva-
stva v zadnjih desetih letih: nad šest milijonov
mladih fantov in deklet, ki so v teh letih do-
rasli za delo v tovarnah, uradih, kjerkoli. Sku-
paj je brezposelnih okrog devet milijonov, toda
tovarne bruhaajo več blaga iz sebe kakor so ga
1929.

Ko je Murray navajal strojno izpodrivanje
delavcev v jeklarski in avtni industriji — v
prvi napravi danes pet delavcev toliko kot je na-
pravilo šest delavcev pred petimi leti (v bližnji
bodočnosti jih bo za stalno zletelo nad 60.000
iz te industrije), v drugi pa 19 delavcev na-
pravi toliko motornih "blokov" kakor jih je na-
pravilo nad 200 delavcev pred desetimi leti —
ko sem poslušal te številke, sem mislil, da bo
omenil tudi premogovno industrijo, kjer je v
zamahu proces trajne redukcije delovnih moči,
toda čakal sem zaman. Murray se je tej in-
dustriji popolnoma izognil, dasi je poleg Lewi-
sa glavni voditelj rudarske unije UMW. Vse-
kakor značilno.

On je v imenu CIO priporočal "skupno fren-
to" za reševanje tega problema. Vladi je su-
gestiral sestavo odbora ali komisije, sestojee
iz vladnih, podjetniških, delavskih in farmar-
skih zastopnikov, ki naj študira to vprašanje
in izdela načrt ali načrte za odpravo brezpo-
selnosti. Pametna sugestija. Za reševanje te-
ga problema je potrebno sodelovanje vseh teh
elementov in skupin. Zdaj je odvisno od ad-
ministracije in kongresa, kaj bosta storila s
sugestijo CIO. Zdi se, da bo potrebna precej-
šnja kampanja in pritisk na vladne kroge, da
se lotijo tega problema.

Clevelandskemu "kozoprsku": S svojo pris-
ljeno "duhovitostjo" si me tako obdelal, da
kar k sapi ne morem. Prav prijateljsko. Va-
tro, zakaj ga s svojo nategnjeno "simplicijo"
tako otročejo lomiš? Mar ni škoda tvojeje časa
in prostora v listu? Svojo nalogo bi bil bolj
"častno" rešil, če bi bil enostavno priznal: Že
pri Enakopravnosti smo ga polomili (že več-
krat) z našim stalinističnim sopotništvom.
To bi bilo bolj pošteno in možato.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 23. januarja 1920)

Domače vesti. V Evelethu, Minn., je umr-
la 35-letna Terezija Kopac, doma od Morav
na Gorenjakem.

Delavske vesti. Izključenim socialističnim
poslancem v New Yorku je bilo dovoljeno
zbornočno zaslišanje.

Iz inozemstva. V Italiji je generalna stav-
ka na železnih. — Jugoslavija je spet odklo-
nila jadranski kompromis.

Sovjetske Rusije. Anglija se pogaja s so-
vjeti glede pričetka trgovine.

(Daleč iz prve kolone.)

Delavci, ki iščejo "slavnega moža" za svojo-
ga voditelja, so morda dobri za hlapčevanje in
fakiščno ali sovjetsko sužnost — niso pa
zreli za svojo svobodo in demokracijo.

Edwin S. Smith, član federalnega delavskega odbora.

Novice z starega kraja

Slovenije

Vlom sredi Maribora
Maribor, 14. decembra.—Tunjski trgovec s špecerijo Ivan, ki ima svojo trgovino na trgu 10, je sporočil tunjski policiji, da je bil med danksim odmorom izvršen v trgovino vlom. Vlom je izvršen v trgovino z dvoriščnimi predmeti. Tudi je bila namreč razbita šipa, tako da storilec lahko segel z roko v stanjost, odklenil s ključem in dvignil zapah. Na podprijava Ivana Laha mu je bila zvezana roka, ki je bila zvezana s ključem. Tudi vrednostni papirji. G. Lah ceni skupno škodo na 1000 din.

Podlagi te prijave je po pričela s poizvedbami in ševanju. Daktiloskop G. je posnel prstne odtise. Po preiskavi zadevo z vztrajnostjo.
Meteor nad Zasavjem
Lj. 14. decembra.—Take-trinka, kakor smo ga opazili nas preteklo noč, doslej obeden od starih članov naše ni videl svoj živ dan. Do dvajsetih smo tarokirali v tni družini na Trlici. Po smo se vračali po cesti, ki v Litijo mimo pokopališča. Smo malo pod ovinkom, pod smrekovega gozdiča. Noč la temna, saj je nekaj kasneje začelo celo snežiti. Maho se je okrog nas zasvetilo. Teh vrst, ki je korakal po ceste, je prestrašen odskočil rob poti, ker je bil za trdrepričan, da je neslišno prišel na njim avto z nočnim svetom. Ob pogledu nazaj pa je da sprevidel, da ni nobenega, ampak da žari vse nebo. To je bilo to meteor neobičajnosti. Po vsej verjetnosti je zasvetil na severni strani, tam za Sv. Goro. Vendar izmed članov naše družine, ki je bil enako an sij tudi na južni polovici, or je gospod takrat ravno al. Torej je utrinek razsvetlav vse nebo in obzorje. Res no nas je presenetila neobičajna svetloba meteorja, čnega nihče izmed nas štidišle še ni videl. Zdjaj ča-poročil, kod drugod so še li meteor.

Pereči zadevi Prekmurja
Murska Sobota, 14. decembra.—Tudi dogodki v svetu so za-tudi na videz tako odmaklo Prekmurje, in sicer nje-gospodarsko premoženje, ka prekmurska rakrana —nsko izseljevanje po državi tujino — o katerem je bilo edavnega misliti, da bo lo-malini poti naprej, je po-eklih usodnih mesečih posta-redno koljiv problem.
Čina prekmurskih izseljen- v Franciji in Nemčiji se je tezo nastalih razmer pred-vrnila v domače kraje. gi od teh so pri tem glede pelom kontraktov ter glede plašno vojno mrzlico, ki je la gospodarstva in kmetije, so delali, izgubili znatne zasluzka. S preostalim, kr-prišluženim denarjem so tem izmučeni vrnili, ta in po sedem, osemdesetni vož-vprašanje je zdaj, kakšno življenje teh sezončev po ki zimski dobi, v kateri bo-potrošili vsa denarna sred-Najbolj važno pa je pri-e vprašanje: Kaj bo pri-jo pomlad, ko bodo tisoči tisoči Prekmurcev po vsej etnosti morali ostati doma? e nekaj je, kar v teh dneh Prekmurje: vprašanje neza-nih učiteljskih mest po Go-em in drugih krajih. Na ne-va so bile v poslednjem ča-endar postavljene nove učne, toda večidel je kljub te-šal se naprej "nezaseden", je povzročilo tudi interven- učiteljske organizacije v ki Soboti. Prekmurji, ki je izmed najbolj izpostavljenih enskih pokrajin, na noben in ne sme primanjkovati de-

lavec za prosveto. Zato je želeli, da se tako za prvi, materialni, kakor tudi za drugi problem pozanimajo pristojni faktorji ter v obeh primerih kar učinkovito pomagajo.

Huda nesreča v Trzinu

Trzin, 15. decembra.—Danes se je pripetila v Trzinu huda nesreča. Goričanov avtobus je pri vstopu v Trzin na križišču Kolo-dvorske in Ljubljanske ceste pritisnil k zidu nekega Joza Lončariča, doma iz Ozlja, srez Karlovac. Danes je bil namreč v Trzinu sejmaki dan, na katerega prihajajo tudi številni prodajalci iz Bele Krajine in hrvatskih krajev. Lončarič je prinesel na sejem orehova jedra. Baš ko je bil na poti na kolodvor, je privo-zil avtobus. Sofer je na križišču zaviral, toda na ledeni cesti je začel težki avtobus drseti in je zdrknil na rob ceste ravno tam, kjer se mu je skušal izogniti Lončarič. Avtobus ga je s tako silo pritisnil k zidu vogalne hiše, da mu je zlomilo desno roko in desno nogo, razen tega pa je dobil tudi notranje poškodbe. Poklicani zdravnik je odredil takojšnji prevoz v bolnišnico. Telefonično so poklicali reševalce iz Kranja, ki so prispeli z reševalnim avtomobilom in prepeljali Lončariča v ljubljansko bolnišnico, kjer so ga takoj operirali.

Zgradba vodovoda v Slivnici

Letos aprila je dogradil higi-enski zavod v Ljubljani vodo-vod v Slivnici pri Celju. Vas Slivnica je sedež občine, ima štiri-razredno ljudsko šolo s 300 u-čenci, šteje okoli 120 prebival-ec in skoraj 200 glav živine. Z zdravo pitno vodo vas doslej ni imel skoraj 200 let. Trije slabo zgrajeni vodnjaki so oskrbovali vaščane z vodo, ki pa je bila za-radi bližnjih gnojšč nečista in je v letnem času usahnila.

Gradnja zajetja se je pričela avgusta v preteklem letu. Zajet-ji studenec Gabrnica leži tik nad vasio in daje v normalnih prili-kah toliko vode, da zadostuje za vse potrebe vasi, ob dežju pa močno narase in se nekoliko skali, zaradi česar je bila poleg zajetja napravljena tudi prepro-sta čistilna naprava. Večina vaščanov si je vodo napeljala v hiše, ostali pa hodijo k javni iz-livki sredi vasi ali pa k izlivki pri zajetju. Poleg izlivk so zgra-jena tudi korita za napajanje živine. Čevovod je določen za do-važanje dovoljne količine vode za pitje in gospodinjstvo med-tem ko za gašenje požarov zavoljo nizke lege studenca nasproti vasi ne pride v poštev. Za gaše-nje požarov s pomočjo tlačne brizgalne je zgrajen poseben po-zarni rezervoar sredi vasi.

Gradbeni stroški za vodovod so znašali 93.000 din. Interesenti so skupno s prispevkom v brez-plačnih težakih delih in voznika poravnali skoraj polovico stroškov, ostalo pa sta prispe-ovala banovina in higienski za-vod.

Senator Burton K. Wheeler.

Smrtna nesreča dobrega gospodarja

Velike Lašče, 15. dec.—Med drugimi kraji v Dolenjskem v smeri proti Kočevju so tudi po-samezni kraji okolice Velikih Lašč dobili potrebno električno razsvetlavo. Med temi je zla-sti omeniti okolico Sv. Gregorja pri Vel. Laščah tako zvana Sle-mena, kjer imajo danes že do-mala vsi posestniki električno energijo v gospodarske namene. Med zadnjimi je bil tudi Rigler Franc, po domače Blažev, iz Gor. Podpoljan pri Ortneku, ki si je pričel urejevati domači mlin na električni pogon.

Dne 9. dec. je Rigler na pre-prost način hotel izoblikovati go-nilno kolo, tako zvano šajbo, za mlin s pomočjo električne sile. Pri tem delu pa mu je nenadno odletel v glavo kos lesa s tako silo, da se je nezavesten zgru-dil na tla in v nekaj minutah iz-dihnil.

Strasna nesreča je globoko od-jeknila po bližini in daljni oko-lici, saj je bil ranjki poznan kot zelo marljiv in dober posestnik ter je imel izredno veselje prav z izkoriščanjem električne ener-gije. Pogreb je pokazal, kako je bil ranjki splošno priljubljen.

Dva uboja pri Rogatcu

Celje, 15. dec.—Dne 13. dec. sta posestnika sinova Ivan Cajzek in Anton Gobec iz Stoj-nega sela pri Rogatcu napadla 28-letnega posestnikovega sina Avgusta Arčiča iz iste vasi in ga zabodla z nožem v trebuh. Arčiča, ki je dobil zelo težke poškodbe, so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je danes ob 11. dopoldne izdihnil. Cajzka in Gobca so orožniki aretirali.

Pri posestnici Jožefi Potočni-kovi v Marini vasi blizu Zetel pri Rogatcu so imeli pred dnevi pogostovanje, ki ga prirejajo po-nekod teden dni po poroki. V hi-ši je bila zbrana večja družba z novoporočencema in se prijetno zabavala. Okrog 2. ponoči pa sta vdrla v hišo 19-letni posestnikov sin Ivan Valentin in 22-letni posestnikov sin Anton Galun iz Završ pri Zetalah. Začela sta go-ste izzivati in sta povzročila pre-tep. Valant je v pretepu zabodel 22-letnega ženinega brata Ja-koba Mesariča z bajonetom v levo stran prsi. Mesarič se je opotekel v vežo, tam pa se je zgrudil in je izdihnil. Valanta in Galuna so orožniki aretirali in izročili okrožnemu sodišču v Celju.

Ureditev sveta po vojni

Angleži se intenzivno zani-majo za reorganizacijo Ev-rope. — Načelo enakosti in omejitve narodne suvereno-sti

Izvršilni odbor britanske Zve-ve društev za ligo narodov je proučil vprašanje nove ureditve sveta, ki naj bi slonela na pravičnosti in dobri veri in ki naj bi se uresničila po sedanjih vojni. Na svoji seji dne 6. oktobra je objavil načela, po katerih naj bi se ta nova ureditev izvedla. Ta načela, ki so bila odobrena na omenjeni seji, so zapopadana v naslednjih 12 točkah:

1. Neposredni cilj, radi katere-ga smo stopili v vojno, je bil ta, da napravimo konec napadom. Zato stavimo kot prvi pogoj vzpostavitev dejanske politične neodvisnosti poljskega ter če-skoslovaškega naroda. Vsaka iz-prememba mej bi se mogla vzeti v obzir šele po izpolnitvi tega po-goja.

2. Dalje želimo trajen mir, ki naj bi temeljil na pravici in na mednarodnem zaupanju.

3. Po našem mnenju se takšen mir ne da zagotoviti z ukrepi, ki bi stremeli za tem, da se Nem-čija oslabi v tolikani meri, da bi ne bila v stanu ponovno kaliti svetovnega mira. Velikega in močnega naroda ni mogoče ne u-ničiti, niti trajno potlačiti. Vsak poizkus v tem smislu bi imel sa-mo ta učinek, da bi povzročil pe-kočo zagrenjenost, ne da bi zago-tovil zaželjeno varnost. Načelo enakosti mora biti priznana za vse države.

4. Z druge strani pa je treba omejitve nacionalne suvereno-sti vsake države, da se na ta način zagotovi varnost in dobrobit skupnosti nacji. Ne smemo do-pustiti, da bi se poostрила me-dnarodna anarhija, ki je vir peri-jodičnih vojn, katere so pogub-ne tako za vojujoče se države kakor za nevtralne.

5. Potemtakem je jasno, da je nujno potrebna ustvaritev me-dnarodne organizacije. Ta rešitev je združena z omejitvijo narodne suvereno-sti. V kak-šni meri bo mogoče izvesti to o-mejitev, to je vprašanje prakti-čnega značaja, ki ga ni mogoče rešiti le z mednarodno konferen-co.

(Leta 1919. niso v Parizu, kljub še svežim spominom na strašno vojno, ki je trajala štiri leta, narodi hoteli iti preko ob-veznosti, zapopadenih v Paktu. Amerikanci pa celo niso hoteli prevzeti niti teh obveznosti in dejansko so nekatere države pro-gram le deloma priznale, čeprav so se formalno izrazile zanj. Vsekakor obstaja možnost, da bodo po sedanjih vojni nacije, ali vsaj nekatere med njimi, bolj naklonjene razširjenju obvezno-sti. Je to možnost, ki bi jo bilo treba skrbno proučiti).

6. Da bi mogla zagotoviti mir, bi morala minimalna omejitve nacionalne suvereno-sti zadostiti najmanj sledečim zahtevam:

a) Nadoblast prava, temelje-čega na pravici, mora biti pri-znana kot temeljno načelo v mednarodnih odnosih. Ni mo-gočje ustvariti mirnega svetov-

Daniel W. Bell (levo), zakladniški podtajnik, in Charles M. Edison, mornarični tajnik.

nega reda, ako se sila smatra kot edini važni činitelj v me-dnarodnih zadevah in ako sme vsaka nacija, ki se smatra do-volj močna za to, iti preko vseh načel pravice in celo svojih me-dnarodnih obveznosti.

b) Vsi mednarodni spori, ki jih ni mogoče poravnati s po-gajanjem, morajo biti predloženi v sodbo tretji stranki.

c) Mednarodno oborožitev je treba skrbno in omejitvi z me-dnarodnimi dogovori.

d) Uporaba sile mora biti ome-jejena na mere, odobrene po me-dnarodni oblasti. (Omeniti je tre-ba, da je že v Locarnskem pak-tu priznana pravica obrambe, četudi le v nujnih slučajih in po predhodni odobritvi mednarodne oblasti.)

e) Vsaka državna članica, čla-nica mednarodne skupnosti, mo-ra biti pripravljena v svrhu pre-prečitve in oboritve napada.

f) Skrbitev in omejitve obo-rožitve zahtevata, da mora biti mednarodni oblasti poverjena moč, da

a) nadzoruje to skrbitev in omejitve;

b) ščiti državo, ki je izvedla omejitve svoje oborožitve, proti državi, ki bi tega ne bila storila.

8) Iz teh razlogov, mimo dru-gih, je obstoj mednarodne obla-sti bistven za ustvaritev medna-rodne polnočnosti, ki naj se ji po-veri, naj bi se naknadno razprav-ljalo med narodi. Res je, da se Društvo narodov po svojem me-dnarodnem aparatu ni izkazalo za primerno, ko so njegovi člani iskali pomoči pri njem. Po našem mnenju bi obstoječa orga-nizacija morala služiti kot pod-laga za izgraditev novega reda, treba pa jo je izpremeniti in oja-čati, kolikor se bo to izkazalo za potrebno.

9) Treba je zamisliti postop-ek, ki naj bi omogočil mirno poravnavo vseh mednarodnih sporov, najsi bodo pravnega ali drugega značaja. Možnost, da se popravi kaka pogodba, mora biti razširjena na vse slučaje, v ka-terih bi se popravek zdel pravi-čen in pameten. Zahteva po po-pravku teritorialne suvereno-sti ne sme biti že v naprej zavrne-na radi njenega značaja.

10) Glede vseh kolonij, kjer žive narodi, ki niso še sposobni, da bi se sami vladali—bodisi da je svetovna vojna leta 1914 vpli-vala na njihovo suvereno-st ali ne—se mora uveljaviti načelo, da bodo te kolonije upravljane kot skupna dobrina, imajoč v vidu razvoj narodov, ter da bodo do-stopne za trgovino vsem naro-dom.

11) Gospodarski procvit in socialna pravičnost nista za za-gotovitev svetovnega mira manj važna kot politična varnost. Mednarodna oblast bi morala to-rej ustvariti organe, ki naj bi delovali v interesu vseh naro-dov z namenom, da se medna-rodna trgovina osvobodi zaprek, upoštevajoč pri tem v pravični meri odnose delovne in mezdne razmere, dalje da se pospešuje poraba in boljše razdelitev sve-tovnih dobrin, da se rešijo vsi gospodarski problemi splošne važnosti, še posebno pa vpraša-nje demobilizacije po vojni. Med-narodna delavnost, ki jo razvija-ta Društvo narodov in Medna-rodna organizacija dela, se mora razširiti.

12) Začeto, predvideno v manjšinskih pogodbah, ki veže-jo nekatere države glede manj-ših po ras, jeziku ali veri, bo treba razširiti na vse države in bo treba ojačati njeno učinko-vitost. Preganjanje Židov je po-večalo nujnost rešitve tega pro-bema.

Coughlin brani obtožene zarotnike

Raztegnitev preiska- ve Kriščanske fronte

New York, 22. jan.—Preiska-va aktivnosti Kriščanske fronte bo raztegnjena kot posledica go-vora po radiu, ki ga je imel "fa-ther" Coughlin v nedeljo. On se je proglasil za prijatelja 17 čla-nov te fronte, ki so bili aretirani zadnji teden na obtožbo, da so skovali zaroto proti ameriški vladi.

"Ne spadam v nobeno grupo Kriščanske fronte, kljub temu se ne bom ločil od njenega giba-nja," je rekel Coughlin. "Pono-vno potrjujem vse besede, katere sem izrekel v zvezi s formiranjem te fronte. Kot doslej, bom tudi v bodoče priporočal ameri-škim katolikom sodelovanje z njo. Kriščanska fronta je bila v časopisju razglašena kot zarot-niška organizacija, toda jaz bom stal ob njeni strani. Obtoženci so moji prijatelji."

Sedemnajst članov Kriščanske fronte je v zaporu. Aretirani so bili v zvezi z navali federalnih detektivov na stanovanja, v ka-terih so slednji našli orožje, strelivo in orodje za produkcijo bomb. V ječi so bili pridržani pod kaveljo \$50.000 vsak. Val trdijo, da so nedolžni.

Robert H. Jackson, federalni justični tajnik, je dejal, da bo federalna veleporota, ki se so-stane v New Yorku ta teden, raztegnila preiskavo na aktivno-sti posameznikov in grup ne gle-de na to, kje se nahajajo, ki so direktno ali pa indirektno sode-lovali z obtoženci. "Pozval sem federalnega distriktnega pravd-nika Johna T. Cahilla v New Yorku in Williama J. Campbella, federalnega distriktnega pravd-nika v Chicagu, naj izročita svo-e evidenco proti zarotnikom, ki jo posedujeta," je rekel Jackson. "Vlada bo nastopila tudi proti drugim grupam, ki so osumlje-ne zarotniških in prevratnih ak-tivnosti."

Lewis in Green pred kongresnim odsekom

Washington, D. C., 22. jan.—John L. Lewis, predsednik Kon-gresna Industrijskih uni, in Wil-liam Green, predstavnik Ameri-ške delavske federacije, bosta osebno nastopila pred kongre-snim odsekom, ki preiskuje po-slovanje federalnega delavskega odbora. Green bo nastopil pri-hodnji četrtek, Lewis pa v prvih dneh prihodnjega meseca. Poleg Lewisa in Greena bodo na-stopili pred odsekom tudi vodi-telji več uni CIO in ADF.

Nemške vojaške divizije v Slovačiji

Beograd, 22. jan.—Sem do-pela poročila pravijo, da je bi-lo pet nadaljnjih divizij pride-ljenih nemški oboroženi sili, ki se nahaja v zapadnem delu Slo-vakije, zadnji teden. Nemčija ima tam dvajset divizij od no-vembra preteklega leta.

Letalska zveza med Nemčijo in Rusijo otvorena

Berlin, 22. jan.—Prvi polet iz Moskve v Berlin je bil izvršen večera, ko je rusko letalo pri-stalo na tukajšnjem letališču. S tem je bila otvorena redna le-talska zveza med Moskvo in Be-rlinom.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

skušali razpravljati. Mogoče se bo našla pot, da se kaj takega uresniči. V kroških bi se mladi-na učila spoznavati razne stva-ri, predvsem pa vrednost SNPJ, kakor tudi dramatike in petja, ako bi bila prilika in koopera-cija. Na ta način bi iz njih na-pravili dobre člane in članice in tudi delavske zavedne.

Tukaj v naši dvorani se je u-stanovila večerna šola pod po-kroviteljstvom WPA. V njej se bo poučevalo o državljanstvu in angleščino. Nle zato, ako smo že stari, nas se vseeno lahko še kaj prime. Torej vsakdo, ki želi več znanja, naj se vpiše v to šolo. Pouk se vrši vsak torek ob 6. zvečer. Šola je brezplačna.

Ze zadnjic sem omenil, da do-pisi postajajo vedno bolj zani-mivi v Prosveti. In to moram ponoviti, ker se je pričel ogla-šati ženski apol v večjem šte-vilu. Ampak z dopisi je tako: dokler se tisti, ki jih pišejo, komu ne zamirijo, jih hvalijo, kakor tudi dopianika, kakor hi-tro pa ni kaj prav, si pa vse, sa-mo človek ne. In tudi Prosveta ni potem več dobra, val drugi li-sti so boljši. V tem oziru imam precej osebnih izkušenj.

Joseph Snay, 13.

Opozicija proti pošiljanju kanadske pšenice v Rusijo

Ottawa, Kanada, 22. jan.—W. R. Motherwell, bivši poljedelski minister, je podprl protest Mitchella Hepburna, premierja province Ontario, proti izvažanju kanadske pšenice v Rusijo. Dejal je, da je on proti temu, da bi Kanada zalagala s pšenico so-vratno državo.

Sedem ubitih v železniški nesreči v Franciji

Paris, 22. jan.— Sedem oseb je bilo ubitih in 40 ranjenih, ko je tovorni vlak trčel v vojaški vlak pri Troyesu, severo-vzhodna Francija. Štirje med ar-tvami so bili vojaki.

HUMOR

Milo za drago

Ves objokan prišče Mihec domov. Mati ga tolaži: "Nikar ne joči, moj mali. Pojdi, greva k oknu, da mi boš pokazal, kdo te je udaril." Mihec pri oknu: "Tisti, ki i-ma krvav nos."

Pred sodiščem

Sodnik: "Če so pričevanja prič resnična, potem je vaš vest bolj črna ko vaši lasje." Obtoženec: "Če bi sodil po la-seh, gospod sodnik, potem vi sploh ne bi imeli vesti."

V šoli

Pri pouku zgodovine v ženski gimnaziji vpraša profesor: "Katera od vas bi mi znala po-vedeti, kdo je bil največji osvov-jevalec v srednjem veku?" "Don Juan!"

Med umetniki

Dramatik prebere svojemu to-variju svoje zadnje delo: "Kako ti ugnja drama?" ga na koncu vpraša. "Hm... veš... bolje bi bilo, če bi se tvoj glavni junak na koncu ustrelil kakor da se je z nožem zabodel!" "In zakaj?" "Zato, da bi se ljudje zbudili."

Med tovariši

Igralec: "Ko sem igral v Ma-riboru, so kar oblegali blagaj-no." Tovariš: "Pa so jim po prvem prizoru vsem vrnil denar?"

Dobri praksi

"No, dragi gospod doktor, ka-ko je z vašo mlado prakso?" "Hvala. Predpoldne ni nika-gar, popoldne pa malo popusti."

Listen to and Advertise over
PALANDER'S YUGOSLAV RADIO
Folk Songs and Music
Tamburica Orchestra
Station WJAB, Every Sunday 1 to 3
601 S. Clark St., Chicago — Est. 1935

Člani unije United Cannery Agricultural Packing & Allied Workers, ki so nastopili pred se-natnim odsekom za civilne svobodščine in orisali teroriziranje delavcev v Cal. Od leve na desno: W. H. Marvin, William Davis in Irvin Blackburn.

NOČ PO IZDAJI

LIAM
O'FLAHERTY

ROMAN

Poslovenil
OTON ŽUPANČIČ

Maggie Connemara je stala pri kamini ter sušila Gypovo srajco, suknjo in obujke. Veliki škornji so se parili na rešetki pred ognjem. Za Mulhollandov prihod se ni zmenila. S svojimi zlatimi lasmi, visečimi ji v neredu, čez obraz, z odpeto bluzo, s svojim krepkim, košenim obrazom, ki ga je zalival znoj, z velikimi mehkiimi očmi, ki so bile nabrekli, a mile kakor teliče, je marljivo stregla Gypu, kakor da ni nikoli ostavila čistine, svojih connemarskih gričev in kakor bi stregla svojemu kmetskemu možu po trdem dnevnem delu na polju, ne pa slučajnemu ljubimcu v umazani bordelski okoli. Na njenem obrazu ali v njenih gibih ni bilo najmanjšega znamenja pregrehe ali pohotne sladkosti. Bila je videti, kakor Gypo sam, hči zemlje brez vsakršne slutnje o nenaravnih grehih, ki jih proizvajajo mesto. V rjavih rokah je držala parečo se srajco proti plamenu. Stala je tiho in nepremično.

Sicer je bilo malo drugega v temi, pobeljeni, nizki sobi. Postelja, s pavaljanimi rjuhami, z odejo, ki je ležala poleg nje na tleh, stol-trinožnik in obrabljen umivalnik s skledo in počenim vrčem, to je bilo vse pohištvo.

Preden je Mulholland izpregovoril, se je ozrl po vsem tem, da bi si vtisnil pravilno vse pomene, nato je izpregovoril. Zbral je bil zopet svoje moči.

"Ne," je dejal, "ne maram piti. Čas je, da greš z menoj."

"Izgubi se, ti pritlikavi hudič," je zarulil Gypo, ter skočil s silnim praskanjem in drsnjenjem na noge. "Kdo si ti, da boš dajal povelja?"

Stopil je korak naprej ter iztegnil desnico, toda Mulholland je že potegnil revolver ter stopil korak nazaj. Hkrati je sikaje zašepetal:

"To niso moji ukazi. To so zapovednikovi ukazi, in rajši se pazi in jih poslušaj."

Gypo je pri tej priči otrpnil in povesil roke. Na licu, prej razpaljenem od jeze, se mu je pojavil zopet tisti osupli izraz, ki ga je imel, ko je premišljeval ob neki, preden je šel na policijsko stražnico. Presenečen je gledal Mulhollanda. Čelo se mu je namršilo. Nosnice so se mu širile in krčile. Debele ustnice so se mu pregibale nazaj in naprej, gori in dol. Obraz in ostržena lobanja sta se mu svetila v luči petrolejke, ki je stala na polici nad kamini. Luč mu je obsevala tudi život, napeta, gola pleča, ki so se, bela in okrogla s silnimi mišicami, močno bočila pod rjavim tilnikom. Život mu je bil bel in brez diake. Koža mu je bila popolnoma gladka. Toda vsepovsod so mu go razrivale mišice z nepravilnimi, pregibačimi se grbami. Kipele so mu na prsih, na bicepsu, nad kolki, na plečih, kakor da sta mu glava in tilnik čvrsto drevo, telesne mišice pa korenine, ki so se v stoletjih življenja preteple in globoko zajedle v život.

Nekaj sekund je gledal Mulhollanda. Nato se je obrnil k Maggie.

"Daj mi obleko, Maggie," je rekel mirno. Moč mu jo je podala. Oblekel se je. Na glavo si je dejal posvajalnik, okrogli klobuček. Nato je vteknil roko v hlačni žep in potegnil iz njega ves denar, kar mu ga je še ostalo: dva funta, štiri šillinge in šest penijev. Šillinge in penije je spravil nazaj v žep, dva funtna bankovca pa je dal Maggie.

"Znaga si obdržati, drugega pa daj Katie Foxovi," je rekel. "Najdeš jo doli pri Biddy Burkovu."

Pokimala je in si vtaknila bankovca v bluzo. "Pozdravljena, Maggie, na svidenje," je dejal ter stopil k vratom.

"Na svidenje," je zaklicala mirno za njim. Gypo se je odmajal ven, za njim je odšel Mulholland.

Kratko za tem je tudi Maggie Connemara zapustila sobo. Šla je doli k Biddy Burkovu.

Pri Biddy Burkovi se je zdaj gnetlo ljudi, večinoma žensk iz obližja s svojimi možmi. Strašno so klepetali, ko je vstopila Maggie, ko pa se je prikazala, je nastal čuden molč. Ona se ni zmenila zanje. Stopila je k Katie Foxovi, ki je sedela poleg ognjišča na stolu, kjer je bil prej Mulholland, potegnila iz neder bankovec ter ji ga ponudila.

"Gypo Nolan mi je dal to zate," je rekla mirno.

Katie Foxova je pogledala bankovec. Nato je pogledala Maggie. Spodnja ustnica ji je drhtela, oči so se ji krčevito širile in zoževale. Po nji so burila mnogovrstna čustva, ki jih za hip ni mogla ovladati. Nič ni rekla. Drugi so začeli šepetati. Nekateri so si dajali duška naglas in rezko:

"Ne smeš ga vzeti Katie, ta denar ni čist," je rekel nekdo.

"Vzemi ga," je rekla Biddy Burkova ogorčeno. "Bankovec ne diši, kadar je menjan."

"Denar je skupna vlačuga vsega človeka," je zajecjal dolg, suh, pijan gospod, ki je pri oknu kinkal z glavo in dremal.

"Stavim, da ji je dal zate več," je rekla neka druga ženska.

"Da stavim, da je," je kričala Katie Foxova, ki se ji je nenadoma zjasnilo, kar je vznemirjalo njene misli, naj je bilo karkoli že. "Poznam jo. Na dan z vsem, Maggie Connemara," je zavreščala, skočila na noge in se razčeperila. "Na dan z vsem, pa ne stoj, in ne glej me tako mlo, kakor bi mi hotela srce z medom namaziti. Koliko ti je dal zame? Nikar mi ne dopoveduj, da mi je dal samo en funt. Saj lažeš, še preden odpreš usta, ti —"

"No, kaj takega pa še ne," je zavpila Maggie Connemara vsa osupla.

"Le ne vihaj nosu, Maggie," je rekla neka ženska zraven nje.

"Na dan z drugim denarjem," je vpila Katie Foxova.

"Vi ste jata psov," je zakričala besno connemarska Maggie, "vi ste jata —"

Zahlipnilo jo je, da ni mogla nič več reči, tako jo je presenetil in bridko ranil sramotilni napad Katie Foxove, s katero ni nikdar prej govorila, razen če ji je rekla nekaj dobrega. Pobrskala si je po bluzi ter izvlekla iz nje drugi funtni bankovec, ki ga je Gypo dal nji sami. Nato je potegnila mošnjo iz skrivališča ob levem stegnu. Iz njega je vzela še en bankovec, spravila mošnjo nazaj ter vrgla tri bankovce Katie Foxovi.

"To imaš, ti..." je siknila, "to je ves njegov denar, vzemi ga. Nemara je umazan, kakor si ti. Hvala Bogu, da sem se te odkrižala. Ako je tvoj ljubček, si ga kar obdrži."

Pljunila je in korčila iz sobe, mahaje z rokami je sunila vsakega stran, kdor ji je prišel nasproti. Nekateri so strelali za njo in preklinjali. Drugi so gledali Katie Foxovo. Katie je držala tri funtna bankovca v rokah in ustnice so ji drhtele. Tedaj ji je Biddy Burkova nekaj zašepetala. Katie je vzdihnila in stisnila obupana s povešenimi očmi tri bankovce v pest. Nato jih je naglo pomolila Biddy Burkovi, ne da bi pogledala proti nji. Ležali so zmehčani v kepo na njeni trepetajoči drohni dlani.

"Vzemi, Biddy," je zašepetala. Nato je nenadoma povzdignila glas v histerično vreščanje. "Vzemi jih, ampak, za božjo voljo, hiti in daj mi kaj, takoj. Hitro, hitro. Daj mi, Biddy, daj mi kaj."

ENAJSTO POGLAVJE

V Bogey-Holu so švrkale podgane sem in tja, ne oziraje se na stražnika, ki je trdo stopal gori in doli od enega konca dolgega, kamenitega hodnika do drugega, da so mu škornji s kavčukastimi podpetniki glasno odmevali po votlinasti tlalni. Vodne kaplje so se polagoma nabirale po kamenitih stropih ter padale z mehkim, plevkim pljuskanjem na kamenita tla. Razen štrkanja podgan, padanja vode in stražnikovih stopinj je bilo vse tiho.

Bogey-Hole, kjer se je pripravljala revolucionarna organizacija za preiskavo o vzroku smrti Francisca Josepha McPhillipsa, je bil svoj čas vlna klet nekega plemiča. Nad njo so ostale od hiše samo še razvaline, toda lastnikovo ime so vsi v okraju že davno pozabili. Veža je bila natrpna z razno šaro. Gornji dve nadstropji sta se že poduli. Samo nekaj sob je bilo ohranjenih, a tudi te so se kršile. Po njih so se igrali otroci in ob nedeljah so se shajali tam možki, da so kvartali za denar. To je bilo vse. Vinske kleti spodaj pa je pogosto uporabljala revolucionarna organizacija za sestanke in druge namene. Z zadnjega konca veže so vodile kamenite stopnice v kleti.

(Dalje prihodnjik)

Njegov otrok

Guy de Maupassant

Cepčev je Jacques Bourdillere dolgo prisegel, da se ne bo nikoli oženil, se je le premislil. To se je zgodilo nekako nepričakovano v nekem kopališču.

Ko je nekdo zjutraj ležal na pesku in gledal ženske, ki so prihajale iz vode, se je zadel ob eno drobna nožica. Ozrl se je kvišku in osupnil. Sicer je videl samo gležnje in skrbno zapet kopalni plašč, toda to je bilo že dovolj. Zamikala ga je lastnica te nožice, pa tudi njena sveža lica in ustnice.

Predstavili so ga njeni rodbniki, in preden se je dobro zavedel, se je v dekle do ušes zaljubil. Kadar je potem videl Berto Lannisovo le od daleč, je zardel. Vpriču nje je vaelej kar onemel, niti misliti ni mogel in pri srcu ga je zbado. Ali je bila to ljubezen?

Nič ni vedel, ničesar ni razumel, toda odločil se je, da mora postati Berta njegova žena.

Starši so se dolgo upirali, ker ni bil na prav dobrem glasu. Pravili so, da ima ljubico. In pa to, da ljubi vse ženske, ki pridejo v bližino njegovih ustnic.

Zato je sklenil, da bo pretrgal

svoje razmerje s prejšnjo ljubico. Njegov prijatelj je uredil na tistem vprašanju odpravnino in ji zagotovil življenje brez skrbi.

Jacques je vse počeno plačal. Toda o dekletu ni maral potem več slišati nobene besede, niti njenega imena ne. Pisala mu je še več pisem, pa jih niti odprl ni. Vsak teden je zagledal na svoji mizi nerodno pisavo zapuščene dekleta, in vsak teden je bil bolj jezen. Uničeval je pisma in ni ničesar prebral, saj je bil prepričan, da so v njih sami očitki in same prošnje.

Ker dekletovi starši niso verjeli, da se je že dovolj poboljšal, je moral čakati še vso zimo, in

Članice angleškega ženskega zbora mehanične transportacije na trgu v Londonu pred odhodom v Francijo.

šele na pomlad so uslišali njegove prošnje.

Prišla je poročna noč. Plesali so v velikem salonu. Mlada poročena sta se potem umaknila v mali japonski budoar, ki ga je to noč razsvetljevala drobna pisana svetilka, viseča izpod stropa kakor ogromno jajce. Okno je bilo priprto in le časih je potegnili skozenj svež vetrič in jima pobožal lica. Večer je bil pokojen in mil, poln pomladanskih vonjav.

Ničesar si nista rekla: držala sta se za roke in si jih stiskala. Ona je bila čudno zmedena — kako bi ne bila! — toda smehljala se je. Ganjena je bila, časih bi bila najrajši zajokala, potem pa spet zavriskala od veselja, kakor bi se bil ves svet izpremenil zaradi tega, kar se godi z njo. Nemirna je bila, ne da bi bila vedela zakaj, in njeno telo, njeno dušo je prešinjala neka nedopovedljiva in prijetna utrujenost.

Izenadna pa so se odprla vrata. V sobo je stopil sluga in prinesel na krožniku nujno pismo, ki ga je bil prav tedaj prinesel postrežek. Jacques je iznenada začutil, da mu je neznana tesnoba stisnila srce.

"Dovolj," je rekel ženi, raztrgal ovitek in bral. Bral je in blede, dvignil glavo in zajecjal: "Draga, mojemu najboljšemu prijatelju se je pripetila nesreča. Takoj moram iti k njemu, ker gre za njegovo življenje. Saj mi dovoliš, da grem za nekaj minut? Prav kmalu se vrnem."

Nekaj jo je zgrabilo. Komaj je še rekla: "Le pojdi!" Ni se ga upala vprašati, kaj je, čeprav je sumila, da v pismu ni tega, kar je njen mož rekel. In on je šel. Ostala je sama in poslušala godbo iz sosednjega salona.

On pa je med tem odhitel po stopnicah. Ko je stopil na ulico, se je ustavil in še enkrat preletel pod plinsko svetilko pismo, ki ga je dobil. In bral je:

"Vaša nekdanja ljubica je pravkar rodila otroka. Zatrjuje, da je Vaš. Umrla bo, in njena edina želja je, da bi vas pred smrtjo še enkrat videla. Rotim Vas, da mi sporočite, ali pridete. Nesrečna je in vredna usmiljenja."

D. Bonnard.

Ko je stopil v sobo umirajoče, je bila že v zadnjih vzdihljajih. Najprej ga niti spoznala ni. Zdravnik in dva strežnika so stali okoli njene postelje. Dve svesti sta briedli na mizi, zraven zi zavese, je iznenada iztegnila posteljo pa je ležal z zibelki otrok. Krvavela je. Na smrt jo je

ranil ta porod. Zadnji trenutki njenega življenja so minevali in krvavljenje vzlic zdravnikovi skrbni negi ni hotelo prenehati. Smrt se je bližala s hitrimi koraki.

Potem je spoznala Jacquesa in hotela dvigniti roko. Ni mogla. Preslaba je bila že in njena upadla lica so obilile solze.

Pokleknil je na kolena pred posteljo, jo prijel za roko in jo začel krčevito poljubljati. Potem se je počasi približal bolemu obrazu, ki je vzdrhtel, ko se ga je dotaknil. Eden izmed strežnikov je stal pri postelji s svečo, ki jima je svetila v obraz. Zdravnik ju je gledal iz kota.

Tedaj mu je rekla z glasom, ki je bil že daleč, daleč:

"Umrla bom, dragi! Obljubi mi, da boš do konca ostal pri meni! Oh, vsaj v poslednjem trenutku me ne zapusti!"

Poljubil jo je na čelo, na lase in zajecjal: "Ne boj se! Saj ostaneš!"

Nekaj časa je molčala, ker je bila preslaba, da bi bila mogla govoriti. Potem pa je rekla:

"Pred bogom ti prispežem, da je ta otrok tvoj, pred svojo dušo. Samo tebe sem ljubila... Obljubi mi, da ga ne boš zapustil."

Hotela je vzeti v roke drobno telesce, ki je bilo še krvavo, pa ga ni več mogla.

Nekaj ga je stiskalo za grlo. Vest in bolečina sta se začeli oglašati v njem:

"Prispežem ti, da bom skrbel za otroka in da ga bom imel rad. Nikoli ga ne bom dal od sebe."

Ko je slišala te besede, ga je hotela še poljubiti, a bila je preglabotna. Ustnice je napela, pa se ni mogla dvigniti. Tedaj se je on sklonil k njej in jo poljubil.

Malo se je pomirila in šepnila:

"Sem ga prinesla, da ga bom videla, ali ga res ljubiš?"

Vzel je otroka. Nežno ga je položil na posteljo, in drobno bitje je utihnilo. Čisto tiho je rekla: "Ostani!" In ostal je. Ostal je in držal v svoji roki njeno, ki je drhtela v mrzlici umiranja. In spomnil se je, kako je še malo prej držal roko, ki je drhtela v mrzlici ljubezni. Časih je pogledal na uro, ki je bila že polnoči, ena, dva...

Zdravnik je šel. Strežnika, ki sta prej hodila počasi po sobi, sta zdaj že dremala na stoli. Otrok je spal in tudi mati je zaprla oči...

Ko je kalno jutro že sililo skozi zavese, je iznenada iztegnila posteljo pa je ležal z zibelki otrok. Krvavela je. Na smrt jo je

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerna, unifika delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

tem pa omahnila... Bila je mrtva.

Strežnika, ki sta prihitela k postelji, sta se prekrizala:

"Končano je!"

Še zadnjič je pogledal ženo, ki jo je ljubil, potem pa se je ozrl na uro, ki je kazala štiri. Pustil je povrhanik in zbežal v črni obleki, z otrokom na rokah.

Ko je šel, je pustil svojo mlado ženo v japonskem budoaru. Ker ga predolgo ni bilo nazaj, se je vrnila v salon. Bila je mrtva.

AMERIŠKI
DRUŽINSKI
KOLEDAR
ZA LETO 1940

vsebuje 11 povestnih spisov in črtic, 3 spise iz zgodovine naših organizacij in naselbin, potopis o Mehiki, 9 razprav, člankov in opisov, 11 informativnih spisov, koledarske podatke, pesmi, okrog 70 slik in drobiž.

Obsega 224 strani in je vezan v platno

Stane 75c, kar je za slovensko knjigo v takem obsegu in s tako bogato vsebino izredno malo.

Razpošilja ga knjigarna

"PROLETARCA"

2301 So. Lawndale Avenue - Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklopi 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa enaka, za člana ali nečlane \$5.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri seznemanju \$1.25 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrzoka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je naša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Cicezo in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 2.00	2 tednika in..... 5.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.90
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 2.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50
Za Evropo je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je naša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista. In obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snikati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družina št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od naslednjih članov moje družine:

2).....Čl. družina št.....

3).....Čl. družina št.....

4).....Čl. družina št.....

5).....Čl. družina št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....